GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro. 124. 29. Października 1823.

Wiadomości kraiowe.

— Ze Lwowa d. 25. Października. —

N. Cesarz Jmć, naymiłościwszy Pan nasz, obrawszy sobie w powrocie do Wiednia Przemyśl za pierwszy nocleg, Rzeszow za drugi, Bochnią za trzeci a Białę pod Bielskiem za czwarty w tey prowincyi, d. 22. b. m. nad rankiem przeiechał szczęśliwie granicę Galicyyską. Wszędzie, gdzie się N. Pan w tey drodze zatrzymywał, dawał posłuchanie obywatelom do niego pospieszaiącym.

Dziś także wyiechał ztąd do Wiednia Xiążę Metternich, Kanclerz Stanu, Dworu i Domu J. C. K. Ap. Mci a kilkoma dniami wprzody opuścili miasto nasze C. Ross. Minister Sekretarz Stanu w sprawach zewnętrznych Hr. Nesselrode i C. K. Jenerał Porucznik Tatiszczew, powracaiąc na Brody do Rossyi.

— Z Wiednia d. 20. Października. —

N. Pan raczył uwolnione mieysce Wice-Starosty Bukowińskiego nadać nayłaskawiey pierwszemu Cyrkularnemu Kommissarzowi w Jaśle Janowi Niteckiemu w nagrodę iego wieloletnich dobrych usług.

Wiadomości zagraniczne.

Indyie Zachodnie.

Officer Angielskiey fregaty Pyramus wyprawiony nie dawno z depeszami z Jamaiki do Port-au-Prince do Prezydencyi, udzielił następuiących wiadomości o stanie Rzeczypospolitey na wyspie Hayty: Anglikom spuszczaią po 5 procentu na wszystkich cłach przywozowych i wywozowych. Tymczasem z Francyią i z Niderlandami także dosyć dobry prowadzą handel. Angliia sprowadza tey wyspie towarów fabrycznych, Francyia win, towarów iedwabnych i pachnideł. Ten ostatni artykuł wiele bywa kupowany od maiętnych mieszkańców. Holandyia zaopatruie bogatszych cienkiem płótnem; Amerykańskie wolne Państwa dostarczaią żywności i drzewa budowniczego, lecz wszystkie te narody wywożą z wyspy Hayti kawę, cukier, bawełnę i towary farbiarskie a to w daleko większey wartości niżeli wprowadzone artykuły. Po śmierci Krzysztofa forma rządu na całey wyspie iest iednakową, a sprawiedliwość dobrze bywa wykonywaną. Ludność składa się cokolwiek więcey iak z 700,000 dusz, woysko sposobem Europeyskim urządzone składa się ze 40,000, a w czasach woyny doprowadzone być może do 70,000. Ponieważ Rząd prawie zupełnie iest woyskowy, przeto żołnierze dobrze są ubrani, uzbroieni, dobrą maią żywność i płacę. Marynarki maią tylko nazwisko, bo cała ich marynarka składa się tylko z iednego okrętu o 22 działach, z iednego brygu i 4 statków. Poprawa rolnictwa i nauk publicznych iest główną staraunością rządu.

Portugaliia i Brazyliia.

Gazeta Dworska z d. 14. Września umieściła obszerne opisanie posłuchania, które d. 3. Września otrzymał Poseł Francuzki, P. Hyde de Neuvillę, wręczaiąc Królowi i Infantowi Don Miguel ordery Ś. Michała i Śgo. Ducha. Poniżey taż sama Gazeta zawiera długi artykuł o zatargach Portugalii z Brazyliią. O rozłączenie się obu tych Państw obwinia Stany Portugalskie; nieszczęście tém bardziey godne politowania, ile że Król mógłmógłbybył wtedy uczynić naystosównieysze kroki do osiągnienia zupełnego pokoiu. Przywrócenie dawnych związków przyiaźni było zamiarem Poselstwa do Brazylii, z którém niedawno wyprawiono Hrabiego Riomayor w towarzystwie Sędziego Vieira. Depeszami Ministeryalnemi rozkazano Jenerałowi Madeira, ażeby zaniechał nieprzyiacielskich zamachów i uprawniono Juntę Bahii do zawarcia zawieszenia broni. Nieszczęśliwym sposobem depesze te przybyły za poźno, zkąd poszło, że eskadra, na którey miał Madeira odpłynąć, ściganą była przez Admirała Cochrane, który iey zabrał 29 okrętów. Teraz fregatę Amazone posłano do Rio-de-Janeiro z nowemi propozycyami pokoiu, ma rozkaz, gdy na drodzę zdybie Lorda Cochrane, udzielić mu urzędowego oświadczenia Króla Portugalskiego, w którem Król Jmć oznaymiaiąc o nowych wypadkach Portugalii żądał przerwania nieprzyiacielskich kroków. Zresztą, mówi wspo-

)(

mniona gazeta nie trwożymy się nic zgoła o nayważnieysze okręty eskadry Bahii. D. 11. Września wpłynął do Tajo okręt Don Juan VI. o 74 działach, okręt Xiężniczka o 22, Urania o 24 działach i wiele przewozowych okrętów. Inne widziano iuż przed uyściem tey rzeki.

Hiszpaniia.

Wiadomość o uwolnieniu Króla i Królewskiey rodziny, która, iak wiadomo, d. 8. Paźdz. po południu nadeszła przez telegraf do Paryża, ogłoszoną została mieszkańcom Stolicy Francuzkiey o 5tey godzinie wieczorem hukiem dział wytoczonych przed domem inwalidów, o czém Monitor z d. 9. t. m. tak donosi: »Ta pocieszna wiadomość lotem błyskawicy po całym rozeszła się Paryżu. Z początkiem nocy były oświecone wszystkie domy Ministrów, Administracyie, gmachy publiczne i niektóre domy prywatne.«

Gwiazda z d. 9. t. m. pisała iuż o festynach i uroczystościach, które dawane bydź maią przy powrócie Xiążęcia Angoulême do Paryża. Brama tryiumfalna koło barryerów Neuilly przy wstępie do pól Elizeyskich, którą Buonaparte stawiać zaczął, ma teraz bydź na prędce ukończona i poświęcona będzie Xiążęciu Angoulême i woysku Francuzkiemu, które wybawiło Hiszpaniią. Woysko to powracaiąc z Hiszpanii przechodzić będzie przez tę bramę. »Tym więc sposobem (mówi Gwiazda) pomnik zaczęty przez Buonapartego, a maiący uwiecznić pamiątkę woyny przedsięwziętey w Hiszpanii przeciw dynastyi Bourbonów, ukończony będzie przez Króla z domu Bourbonów, który stał się wybawcą Monarchy pochodzącego także od Ludwika Świętego, Henryka IV. i Ludwika XIVgo.«

Dnia 9. t. m. z rana śpiewano *Te Deum* w zamkowey kaplicy Tuliieryiów dla podziękowania Wszechmocnemu za widoczną opiekę, którey Francyi użycza i za wybawienie Króla Hiszpańskiego.

Dziennik rozpraw z d. 13. b. m. umieścił następuiący Wyrok Króla Hiszpańskiego, wydany zaraz po przybyciu Jego do Puerto de Santa Maria:

Wyrok Króla Hiszpańskiego.

Oburzaiące wypadki, które zaprowadzenie Konstytucyi demokratyczney w miesiącu Marca 1820 poprzedzały, iemu towarzyszyły i po niem następowały, są iawne i wszystkim poddanym moim wiadome.

Godna ukarania zbrodnia Stanu, nayhaniebnieysza podłość, nayobrzydliwsze zuchwalstwo, którego się dopuszczono przeciwko Moiey osobie i gwałtowności, były to środki do przekształcenia z gruntu oycowskiego Rządu Królestwa Moiego w ustawę demokratyczną — źrzódło nieskończonych cierpień i uciemiężeń.

Poddani moi zwyczayni żyć pod mądremi, umiarkowanemi i iak ich zwyczaiom tak obyczaiom odpowiednemi prawami, które przez tyle wieków pomyślność i szczęście ich ustalały, dali wnet iawne dowody swoiego nieukontentowania i swoiey pogardy dla nowego konstytucyynego systematu. Wszystkie klassy czuły nieszczęście zrządzone przez nowe instytucyie.

W imieniu i mocą Konstytucyi rządząc po tyrańsku, i z samey podeyrzliwości niewinnych napadaiąc mieszkańców, niepodobieństwem było, utrzymać porządek i sprawiedliwość wymierzać, a poddani Moi nie mogli posłusznymi być ustawóm, które zaprowadzone przez podłych zbrodniarzy Stanu a przemocą wspierane, stały się źrzódłem niesłychanego nieładu, wszystko niszczącego bezrządu, i nędzy powszechney.

Powszechne życzenia rozlegały się na wszystkie strony, przeciwko owey tyrańskiey konstytucyi; odezwały się one za zniesieniem tey Konstytucyi, która w zarodzie swoim nikczemna, w układzie bezprawna, w osnowie swoiey niesprawiedliwa była; ozwały się nakoniec za poparciem Religii ich naddziadów, za przywróceniem praw fundamentalnych i utrzymaniem Moich praw utwierdzonych, które odziedziczyłem po moich poprzednikach, a które poddani Moi uroczyście zaprzysięgli. Powszechny głos narodu niebył bezowocnym.

We wszystkich prowincyiach tworzyły się zbroyne kupy, które połączyły się przeciwko żołnierzom konstytucyynym; czyli zwycięzcy, lub zwyciężeni, zostali wiernymi sprawie Religii i Monarchii.

Zapał w obronie tak świętych rzeczy, nie opuszczał ich nigdy w nieszczęściu nieodłącznem od wypadków woyny, a przenosząc śmierć nad utratę takiego dobra, okazali poddani Moi Europie, wiernością i wytrwałością swoią; iż ieżeli Hiszpaniia mogła żywić w łonie swoiem kilku wyrodnych synów, nieiaki zaród buntu, toć cały Naród pozostał wierny, monarchiczny, i prawemu Rządcy namiętnie oddany.

Cała Europa wiedząca aż nadto o uwięzieniu Moiém, i Moiey Królewskiey rodziny i aż nadto znaiąca opłakania godne położenie Moich wiernych i szczérych poddanych, równie iak niebezpieczne zasady, które Hiszpańscy

Ajenci wszędzie rozsiewali, postanowiła położyć tamę takowemu rzeczy położeniu, które zmierzało do powszechnego zgorszenia i miało za cel obalenie wszystkich tronów i dawnych instytucyy, by na ich mieysce niewiarę i nieobyczayność zaprowadzić.

Francyia, która podięła się tego świętego przedsięwzięcia, odniosła w kilka miesięcy tryumf nad usiłowaniami rokoszanów całego świata, którzy na klassyczney ziemi wierności i szczerości zgromadzili się byli na nieszczęście Hiszpanii.

Dostoyny i wielce ukochany Móy Kuzyn Xiążę Angoulême na czele bitnego woyska, zwycięzca po wszystkich mieyscach Państwa Moiego, wydobył Mnie z niewoli, w którey utyskiwałem i powrócił Mnie wiernym i stałym poddanym Moim.

Sprawiedliwą i potężną prawicą i mądrością Wszechmocnego, tudzież szlachetném postanowieniem dostoynych Sprzymierzeńców Moich a odważném przedsięwzięciem Kuzyna Moiego Xiążęcia Angoulême i Jego walecznego woyska, na tron Ferdynanda 8go. znowu przywrócony, chcąc naypilnieyszym potrebom ludu Moiego zaradzić, równie iak każdemu zaraz w pierwszéy chwili odzyskanéy wolności oznaymić Moię właściwą wolą, wydałem Dekret następuiący:

Art. 1. Wszystkie akty tak zwanego Rządu konstytucyynego (iakiegobądź rodzaiu lub klassy), systematu, który rządził się ludem Moim od d. 7. Marca 1820 do d. 1. Października 1823 są żadne i nieważne, albowiem niniéyszém oświadczam, że przez ten cały powyżéy wymieniony przeciąg czasu, pozbawiony byłem Moiéy wolności, i do sankcyionowania Ustaw, oraz wydawania rozkazów, wyroków i urządzeń, które Rząd pomieniony przeciwko woli Moiéy układał i wydawał, przymuszony byłem.

Art. 2. Uchwalam to wszystko, cokolwiek zawyrokowaném lub rozporządzoném zostało przez tymczasową Juntę Rządzową lub Rejencyią, z których pierwsza powstała d. 9. Kwietnia w Oyarzun, druga d. 26. Maia r. b. w Madrycie, uchwalam na tak długo, póki dostatecznie o potrzebach ludu Moiego oświecony, nie będę mógł nadać takowych ustaw i takowych uiąć środków, które okażą się naystósownieyszemi do utrwalenia ich prawdziwéy pomyślności i szczęścia ich, tego to nieodmiennego celu wszystkich Moich życzeń. Wyrok ten masz WPan udzielić wszystkim Ministrom.

Zapieczętowano ręką Króla.

Don Wiktorowi Saez.

W Puerto de Santa d. 1. Paźdz. 1823.

Monitor z d. 8. Października zawiera doniesienie Marszałka Moncey do Ministra Woyny, co do istotney treści następuiące:

Z Mataro dnia 2. Października 1823.

JWPanie! Mam honor donieść JWPanu, że zamek Figueras zaięty został przez sprzymierzone (Francuzko-Hiszpańskie) woysko

Osada twierdzy Figueras liczyła przy poddaniu się z 2,410 ludzi. Były to bataliony: Nawarry, Arragonii i Murcyi, pierwszy złożony z 739, drugi z 480, a trzeci z 343 ludzi, przy których było 200 dział i 20 saperów od inżynierów. Chorych było 200. Załoga miała żywności na dni dwadzieścia. Pomnieyszywszy porcyie o trzecią część, miasto to mogłoby się było ieszcze trzymać przez miesiąc. Dział składaiących obronę było 139 sztuk to iest, 108 rozmaitego wagomiaru, 18 moździerzy, 11 haubic i 2 działa do wyrzucania kamieni. Zapasy woienne składały się z 86,850 kilogrammów prochu, ze 4,288 bąb, z 2833 haubiców, z 93,127 kul, ze 13,200 granatów, z 1,432,426 ładunków i z 3,438 cetnarów kartaczów. Drugi batalion 5go liniowego pułku i 5ty batalion Królewsko-Hiszpańskiéy dywizyi stanowią w teraźnieyszym czasie załogę Figueras pod sprawą Podpułkownika Cormier od 5go liniowego pułku. Wydano rozkaz, ażeby do zamku sprowadzić żywności na miesiąc. Gromadzą tam liczne zapasy.

Kolumna nieprzyiacielska która wyruszyła z Tarragony zostaie pod dowodztwem San Miguela. Składa się z 3000 piechoty i z 300 koni. Z Lerydy cofnęła się ku Bonafar. Baron d'Eroles mniemał z początku, że przez Conca de Tremp zechce dostać się do Seu. Lecz dowiedział się d. 30. Września, że wieczorem wprzódy przechodziła przez Cinkę koło Alvalate (na południe od Monzon) i że poszła ku Arragonii.

Sprzymierzone woysko stanęło pomiędzy nieprzyiacielem i Lerydą, chcąc mu przeciąć drogę do tego miasta i powrót do Katalonii zrobić niepodobnym. Baron d'Eroles i Jenerał Tromelin zaięli Tamarite. Santos Ladron stoi we Fraga z 2500 ludzi dobrze urządzonego woyska. Zapewniaią, że osada Lerydy nie składa się więcey, iak przeszło z 800 ludzi, między którymi 400 od milicyi prowincyonalney.

Druga nieprzyiacielska kolumna z 2000 piechoty i ze 100 koni złożona zrobiła wycieczkę z Tarragony d. 29go o 8 godzinie z rana. Udała się ku Valls zostawiwszy po lewey stronie Valmoll. Połowa woyska tego

kończyła pochód do Valls a druga połowa zatrzymała się między Seonitą i Catlar.

Wieś Catlar zaiałbył bataliion pierwszego pułku piechoty. Drugi bataliion stał w Riera. Jenerał Aobard połączył te oba bataliiony w Catlar wraz ze 40 końmi 6go pułku strzelców. Baron Montgarde dla wsparcia tych obrotów kazał wyruszyć z Oltafalli 6 kompaniom 31go liniiowego pułku, 1 bataliionowi pułku 18. i 50 konnym. Jenerał Aobard układaiąc plan uderzenia, na to zwrócił całą swoię uwagę, ażeby woysku konstytucyynemu przeszkodzić w powrócie do Tarragony.

Nieprzyiaciel temi obrotami przestraszony, z naywiększym cofał się pośpiechem. Pierwszy lekki pułk i oddział 6go pułku strzelców zdołały zaledwo dopędzić tylną straż nieprzyiaciela, który ścigany od naszey piechoty i od strzelców napadnięty, cofał się w naywiększym nieporządku i pędzony był aż pod mury Tarragony. Nieprzyiaciel zostawił dwunastu na placu bitwy, liczba ranionych iego była znaczna. My straciliśmy siedmiu w zabitych i ranionych i t. d.

Monitor z dnia tego samego zawiera poniżey następuiący list okólny Ministra Spraw Zagranicznych, Wice-Hrabiego Chateaubriand, posłany do Posłów i pełnomocnych Ministrów Mocarstw morskich uwierzytelnionych przy Król. Francuzkim Dworze:

»Mości Panie Pośle! Mam zaszczyt donieść JWPanu, że Rząd Królewski wydał rozkaz do zniesienia blokady Hiszpańskich portów Korunny, San Sebastiano i Santony, które to miasta poddały się woysku JKMości. W skutku tego wszelkie neutralne statki bez żadney trudności przepuszczone będą do wspomnionych portów. Upraszaiąc JWPana, ażebyś o tém rozporządzenia doniósł swoiemu Dworowi zostaię i t. d.

»Paryż d. 6. Października 1823.«

(*podp.*) »Chateaubriand.«

Monitor z d. 9. Października zawiera następuiące doniesienie Marszałka Oudinot posłane Ministrowi Woyny:

„Madryt dnia 3. Października 1823.“

Mości Marszałku! Jenerał Larochejaquelin, którego z brygadą koło Navalmoral ku Tajo postawiłem, a który zamyślał przebyć tę rzekę dla wyruszenia do Badajoz przez Truxillo, gdy tymczasem Jenerał Porucznik Hrabia Bourke miał przybydź pód Ciudad-Rodrigo, doniósł mi, że woysko nieprzyiacielskie, które d. 28. Wrześnie opuściło Truxillo i zbliżyło się ku rzece Tajo, zamyślało przemocą dobić się przeyścia przez rzekę koło przewozu Almaraz. Lecz iak naywaleczniey odparte zostało od połowy batalionu dywizyi Quezady, która broniła przystępu.«

»Skoro tylko Jenerał Larochejaquelin dowiedział się o nieprzyiacielu, wyruszył przeciw zagrożonemu mieyscu z 1szym pułkiem huzarów, 7mym strzelców i 7mym lekkim pułkiem piechoty maiąc z sobą dwa działa. Dnia 30. z rana pokazał się nieprzyiaciel po lewym brzegu rzeki Tajo. Jenerał Larochejaquelin mniemał, że nieprzyiaciel ciągle zamyśla przeprawić się koło Almaraz, nie chciał więc zaniedbać sposobności uważania nieprzyiaciela, kazał natychmiast woysku swoiemu przeprawić się na lewy brzeg, co tylną straż nieprzyiacielską zmusiło do odwrotu. Czyniąc podobne obroty przez dosyć dużą przestrzeń drogi, zastał nieprzyiaciela, który wszelkie zgromadziwszy siły, okrywał pagórek koło Puerto de Miravete stoiąc w porządku do bitwy. Jenerał, do którego przez czas nieiaki strzelano, uderzył z naywiększą natarczywością na iazdę nieprzyiacielską, odparł ią i odebrał iey działo i wóz naładowany prochem, przyczém zupełną zadał iey klęskę. Siódmy lekki pułk piechoty rozpędził w równym czasie strzelców nieprzyiacielskich porozstawianych po skałach i dobył szturmem wzgórza okrytego piechotą Hiszpańską.«

»Znaczną była strata nieprzyiaciela, ze 100 ieńców znayduie się w naszey mocy, a między tymi Pułkownik i naczelnik głównego sztabu z wielu innymi Oficerami.«

»Rozprawa ta czyni woysku naszemu nie mało honoru, i ażeby bydź sprawiedliwym należałoby wspomnić o wszystkich walecznych, którzy byli uczestnikami tego boiu. Jenerał Larochejaquelin chwali szczególnie cztery kompaniie piechoty z dywizyi Quezady, które pod iego sprawą walczyły.«

»Oudinot.«

Kraków.

— *Z Krakowa d. 14. Października.* —

Wyszedł tu Uniwersał Senatu Rządzącego zwołuiący Seymiki na dzień 21. b. m. w Poniedziałek.

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest LXIII. Numer Rozmaitości.)

Redakcyia, J. Bensy; Druk, J. Pillera.